

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

застосування хімічної зброї, заяви російського керівництва про можливість застосування ядерної зброї є надзвичайною та впливовою підставою до дій світового фронту громадської дипломатії, щодо термінового надання важкої зброї українським військовим та зміни підходів до організації безпеки у світі на найближче майбутнє.

Високий представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель закликав зрозуміти: "Давайте не плекати ілюзій. Якщо перекрити російський газ наступного тижня, то не станеться так, що російська армія матиме менше засобів ведення війни". Тому, за його словами, хоча санкції й важливі, зараз головним пріоритетом Євросоюзу є підтримка оборони України [11].

Міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок підтвердила цей погляд: "Ми дуже добре розуміємо, що у ці моменти українці можуть захистити свободу, незалежність і безпеку лише за допомогою зброї. Тому ми разом, як Європейський Союз, як друзі України, в майбутньому інтенсифікуємо ці постачання зброї" [11].

Література

1. "Thomas Jefferson on Politics and Government." Thomas Jefferson Digital Archive, University of Virginia Library / Electronic Text Center. URL:<http://etext.lib.virginia.edu/jefferson/quotations/jeff1600.htm>
2. Міжнародна громадська організація «Міжнародна дипломатична місія народної дипломатії. URL: <http://dipmission.com.ua/ua/goals-andobjectives/>.
3. Мостова Д.Ю. Громадська дипломатія як вид публічної дипломатії // Держава та регіони, Випуск 1, 2020. С. 18-23. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/5.pdf
4. Лазарюк В. Народна дипломатія важливий ресурс інформування СВІТОВОЇ громадськості щодо ситуації в Україні в умовах гібридного протистояння / Лазарюк В., Блавицький М. // Збірник тез I Міжнародної наукової конференції „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки“ (до 35 роковин аварії на Чорнобильській АЕС), 22-23 квітня 2021 року. — Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2021. — С. 111–113.
5. EUA suspends membership of 14 Russian universities following statement by university leaders, <https://eua.eu/resources/news/842-eua-suspends-membership-of-12-russian-universities-following-statement-by-university-leaders.html>
6. Universities face crisis of isolation, scientists warn, University World News reporters. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20220304233010839>
7. Ukraine conflict hurts Russian science, as West pulls funding, Reuters, <https://www.reuters.com/lifestyle/science/ukraine-conflict-hurts-russian-science-west-pulls-funding-2022-04-10/>
8. Блокада на кордоні подіяла: ЄС заборонив проїзд російських фур із 16 квітня, <https://poltava365.com/blokada-poltavkami-avto-na-kordoni-podiyala-es-zaboroniv-pr.html>
9. Як світ протестує проти війни в Україні у фото, BBC, <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60730413>
10. Сенат США схвалив законопроект, який передбачає ленд-ліз для України, <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/04/7/7137375/>
11. Зброя - головне, чого зараз потребує Україна: підсумки Ради ЄС, <https://www.dw.com/uk/zbroia-dlia-ukrainy-bytva-za-donbas-i-nafta-pidsumky-rady-yes/a-61441361>

УДК 504

Лубкович Н., канд.істор.н.

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

Потіха О., канд.істор.н.

ЗАГРОЗА ТЕХНОГЕННОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Potikha O., PhD

Lubkovych N., PhD

THREAT OF TECHNOGENIC DISASTER IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

«Все впливає на все. В екології немає поняття кордонів»

Сьогодні, як і в роки ХХ ст., Україна веде війну з російським агресором. Росія, порушуючи норми та принципи міжнародного права, двосторонні та багатосторонні угоди, у березні 2014 р. анексувала Крим, згодом окупувала окремі райони Донецької та Луганської областей. 24 лютого 2022 року повномасштабним вторгненням російської армії розпочався новий етап російсько-української війни.

Для більшості громадян України агресія Росії не стала раптовою несподіванкою, оскільки російсько-українське протистояння сягає глибин віків. Поглинення України, її матеріальних та людських ресурсів – одна із ключових передумов розгортання російського імперського проекту. Історія українсько-російських стосунків – це літопис воєн, визвольних повстань й послідовної політики русифікації та асиміляції українців.

Однак, війна – це катастрофа не лише для людей, а й для довкілля. Внаслідок військових дій заражається повітря, вода, ґрунти, знищується флора та фауна. Також з'являються ризики пошкодження особливо небезпечних об'єктів: атомних електростанцій, підприємств хімічної промисловості та інших споруд, які можуть спричинити масове забруднення значних територій. Довкілля залишається непомітною жертвою війни [1].

Відповідно до I Протоколу Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, який стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів, прийнятого у 1977 році, від держав, які ведуть війну, вимагається захищати природне середовище від «масштабних, довготривалих і серйозних уражень», та забороняються методи чи засоби ведення війни, «які мають на меті або можуть призвести до» заподіяння такої шкоди.

24-й Принцип Декларації Ріо про навколишнє середовище та розвиток проголошує, що війна за своєю суттю є руйнівною для сталого розвитку. Тому держави поважають міжнародне право, що забезпечує захист довкілля під час збройного конфлікту, і, якщо необхідно, співпрацюють заради його подальшого розвитку.

Військові дії Російської Федерації, безперечно, є невинуватим і неспровокованим актом агресії проти незалежної і суверенної України, а також порушенням усіх існуючих норм міжнародного права щодо охорони природи, сталого розвитку, гуманітарного права, основних норм моралі та принципів людського співіснування [2].

З точки зору довкілля не буває локальної війни, адже наслідки навіть найменших військових дій поширюються на цілий світ і мають виключно шкідливі результати на здоров'я та життя цілого людства.

На території України зараз працюють чотири атомні електростанції: Рівненська, Хмельницька, Південно-Українська, Запорізька, – всього 12 атомних блоків [3]. Додатково на території Чорнобильської АЕС розташовані сховища ядерних відходів. Стан цих об'єктів у зв'язку з війною невідомий. Ведення будь-яких бойових дій біля атомних електростанцій становить пряму загрозу їхньому можливому знищенню та поширенню радіоактивного забруднення, включаючи транскордонне.

Також в Україні розміщено 465 хвостових та осадкових сховищ. Це об'єкти підвищеної небезпеки, що зберігають 6 млрд. тон відходів, частина з яких

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

високотоксичні речовини. У разі знищення захисту, частина об'єктів може стати джерелами транскордонного забруднення. З їх руйнуванням – ліквідація аварії неможлива.

Особливе занепокоєння також викликають підприємства хімічного фенолу й сховища відходів із високим його вмістом. Ефект доміно може бути створено через вибухи (послідовне знищення прилеглих небезпечних об'єктів). У небезпеці перебувають й металургійні підприємства. Близько Дністра розташовані сховища відходів із залишками сірчаної руди. Це пряма небезпека не лише для України [4]. Все це вказує на пряме порушення українського екологічного законодавства, прав людини, ядерної безпеки та миру у всьому світі.

Отже, сьогодні в умовах повномасштабної війни Російської Федерації на території України відбувається порушення рельєфу, руйнування ґрунту, забруднення й отруєння повітря та води, знищення рослинного і тваринного світу. Війна в Україні – це катастрофа для цілого континенту. Масові руйнування української екосистеми російськими окупантами, наслідки яких ми зможемо оцінити лише з часом, призведуть й до нанесення шкоди природі інших країн, нашим близьким та далеким сусідам протягом багатьох років. Об'єктивна оцінка рівня екологічної ситуації нині є неможливою у тих областях, де ведуться активні бойові дії, тому важко спрогнозувати шляхи її можливого виправлення. Першочергову роль у цьому плані відіграють політичні заходи щодо негайного припинення війни. Оцінка та аналіз стану довкілля на українських територіях потребують також розширення співпраці з міжнародним співтовариством з метою зменшення екологічних наслідків війни, та в майбутньому – у відновленні стану навколишнього середовища мирної України.

Література

1. Шевченко О. Війна в Україні може призвести до екологічної катастрофи, що зачепить Європу та Азію. URL: <https://greenpost.ua/news/vijna-v-ukrayini-mozhe-pryzvesty-do-ekologichnoyi-katastrofy-shho-zachepyt-yevropu-ta-aziyu-i43937>
2. Інформація про наслідки для довкілля від російської агресії в Україні. URL: <https://mepr.gov.ua/news/39034.html>
3. Місяць війни. Злочини проти довкілля. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/26/684714/>
4. Чим загрожує пряме порушення українського екологічного законодавства, прав людини, ядерної безпеки та миру у всьому світі: ключові ризики. URL: <https://ecolog-ua.com/news/chym-zagrozhuye-pryame-porushennya-ukrayinskogo-ekologichnogo-zakonodavstva-prav-lyudyny>

УДК 330.3

Мариненко Н., д. екон. н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Крамар І., д. екон. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЦІНА ВІЙНИ: ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ ТА ПОПЕРЕДНІ ОЦІНКИ

Marynenko N., Dr., Prof.

Kramar I., Dr., Assoc. Prof.

THE COST OF WAR: ECONOMIC DIMENSIONS AND PRELIMINARY ESTIMATES